

Kunnskapsdepartementet
v/avdelingsdirektør Lars Vasbotten
Postboks 8119 Dep
0024 Oslo

Vår referanse: 9217914/1
Ansvarlig advokat: Henning Harborg

Oslo, 19. november 2015

WESTERDALS HØYSKOLE – REDEGJØRELSE FOR TRANSAKSJON

1 INNLEDNING

Vi viser til brev av 5. november 2015 der Westerdals Høyskole - Oslo School Of Arts, Communication And Technology AS ("WOACT") bes om å gi en redegjørelse for sammenslåingen av NISS Høyskole AS ("NISSH") og Westerdals Høyskole AS ("WH") med Norges informasjonsteknologiske høyskole AS ("NITH"). Det er særlig bedt om en redegjørelse for hvordan transaksjonene forholdt seg til forbudet i Lov om universiteter og høyskoler § 7-1 (2) ("høyskoleloven") mot å gi "... økonomisk utbytte eller på annen måte overføre overskudd til eier eller dens nærstående". Departementet ber også spesifikt om en redegjørelse for hvorfor man valgte den formen i stedet for en søsterfusjon, samt for de prinsipper som ble fulgt ved fastsettelse av kjøpesummen. Svarfrist er satt til 20. november 2015.

Departementets brev er stilet til WOACT som den tilskuddsberettigede part. De spørsmål som departementet stiller, gjelder imidlertid også de vurderinger og prioriteringer som er gjort av WOACTs eier. Morselskapet i ABN-konsernets virksomhet innenfor utdanning er Anthon B Nilsen Utdanning AS ("ABNU"). Dette svaret er derfor gitt med bistand fra ABNU, og kan ses som en felles redegjørelse fra WOACT og ABNU.

2 KORT OM INNHOLDET I DE TRE TRANSAKSJONENE OG DE SISTE UKERS HENDELSER

De tre selskapene NISSH, WH og NITH var heleid av Anthon B Nilsen Skoledrift AS ("ABNS"). ABNS er et heleid datterselskap av ABNU. I denne redegjørelsen benyttes ABNU som en felles betegnelse på ABNU og ABNS, med mindre noe annet fremgår uttrykkelig. Transaksjonene som ble gjennomført i 2013 og 2014 bestod av to trinn:

Trinn 1: ABNS solgte samtlige aksjer i NISSH og WH til NITH for en samlet kjøpesum på NOK 105 mill. Kjøpesummen ble gjort opp ved betaling av NOK 20 mill. kontant og etablering av et ansvarlig lån på NOK 85 mill. Etter salget ble NITH eier av samtlige aksjer i NISSH og WH.

ADVOKATFIRMAET
THOMMESSEN AS

Foretaksregisteret
NO 957 423 248 MVA
thommessen.no

OSLO
Haakon Vlls gate 10
Postboks 1484 Vika
NO-0116 Oslo
T +47 23 11 11 11
F +47 23 11 10 10

BERGEN
Vestre Strømkaien 7
Postboks 43 Nygårdstangen
NO-5838 Bergen
T +47 55 30 61 00
F +47 55 30 61 01

LONDON
42 New Broad Street
GB-London EC2M 1JD
T +44 207 920 3090
F +44 207 920 3099

Trinn 2: Det ble deretter foretatt en fusjon, som innebar at NISSH og WH ble slått sammen med NITH. Ved fusjonen ble således alle eiendeler, rettigheter og forpliktelser i NISSH og WH overført til NITH, og NISSH og WH ble oppløst. I forbindelse med fusjonen skiftet NITH navn til Westerdals Høyskole - Oslo School Of Arts, Communication and Technology AS.

Transaksjonen har de siste ukene blitt omtalt av media, særlig Dagens Næringsliv ("DN"), som har stilt transaksjonen i et svært negativt lys for WOACT og de bakenforliggende eierne. Medias vinkling har vært at eierne, særlig brødrene Nicolai og Peder Løvenskiold, har tappet skolene for NOK 105 mill. i strid med høyskoleloven § 7-1 (2). Mange av deltagerne i den påfølgende debatten synes uten videre å ha lagt til grunn at transaksjonene innebar overføringer i strid med høyskoleloven § 7-1 (2), uten at deres standpunkter har vært foranlediget av noen form for juridiske vurderinger eller nødvendig kjennskap til de underliggende faktiske forhold. Enkelte har sågar gått så langt at man har fremsatt beskyldninger om straffbare handlinger og tatt til orde for at saken bør etterforskes av Økokrim. Etter WOACT og ABNUs syn er medias dekning av de omtalte transaksjonene svært unyansert, og på flere punkter direkte feil.

Som departementet allerede vil være kjent med, men som vi likevel skal redegjøre for nedenfor, var det full åpenhet om transaksjonenes innhold og resultat før de ble gjennomført. Åpenheten har imidlertid vært underkommunisert i mediedekningen, til tross for at DN var kjent med den allerede forut for første artikkel om saken lørdag 31. oktober. I stedet har man forsøkt å skape et bilde av at eierne i det skjulte har gjennomført lysskye transaksjoner i den hensikt å tilegne seg tilskudd og skolemidler i strid med loven. Den manglende formidlingen av åpenheten om transaksjonene har antakelig hatt vesentlig betydning for de reaksjoner mediedekningen har skapt.

Medias oppslag har skapt svært stor uro blant studentene og ansatte ved WOACT. Dette har igjen skapt en uholdbar situasjon for skolen, dens læringsmiljø og fremtid. Basert på dialogen mellom WOACT, ABNU, de ansatte og et utvalg av studenter, besluttet ABNU den 8. november 2015 å reversere de økonomiske virkningene av trinn 1 beskrevet foran, jf. vårt brev av 11. november 2015. Reverseringen gjennomføres ved en kapitalforhøyelse i WOACT, hvor kontantbeløpet på NOK 20 mill. og de betalte rentene tilbakeføres, samt at det ansvarlige lånet på 85 mill. konverteres til egenkapital i WOACT.

Nedenfor redegjør vi nærmere for bakgrunnen for transaksjonen, prosessen fram til gjennomføringen av transaksjonen, motivene for sammenslåingen og den måten transaksjonen ble gjennomført på.

Slik WOACT og ABNU ser saken, er verken transaksjonen eller dens virkninger i strid med høyskoleloven § 7-1 (2), eller formålet med loven.

3 ANTHON B NILSEN AS

3.1 Innledning

Anthon B Nilsen AS ("ABN") er morselskapet i ABN-konsernet, og er et eierselskap med en lang historie fra virksomhet innenfor handel og industri. Selskapet, som ble etablert i 1879, har i dag to hovedsatsingsområder: Utvikling og drift av høyskoler, fagskoler, voksenopplæring og arbeidsmarkedstiltak i Norge og Sverige, samt utvikling og forvaltning av næringseiendom i Østlandsområdet.

ABN er i dag eid av Reidar og Gunnar Holsts Legat med 50 %, og Løvenskiold Invest I AS og Løvenskiold Invest II AS med 25 % hver. Legatet ble opprettet i 1976 av arvingene etter Anthon B. Nilsen - som hadde etternavnet Holst. Legatet har som formål å tilgodese allmennyttige formål gjennom avkastningen på aksjene i ABN. Løvenskiold Invest I AS og Løvenskiold Invest II eies av henholdsvis Peder Chr. Løvenskiold og Nicolai H. Løvenskiold og deres nærstående.

ABNU eies med 75,3 % av ABN, mens brødrene Løvenskiold eier 10,7 % hver gjennom hvert sitt selskap (henholdsvis Løvenskiold Gran AS og Gemini AS). De resterende 3,3 % av aksjene eies av et selskap som heter Kanobi Eiendom AS, som indirekte eies av Øivind Brath Ingerø, finansdirektør i ABN-konsernet.

Det er ABNU og WOACTs syn at transaksjonen som ble gjennomført er i samsvar med konsernets verdigrunnlag: skapertrang, langsiktighet, grundighet og redelighet; både når det gjelder (a) innholdet i, virkningen av og siktemålet med transaksjonen, og (b) kvalitetssikringen av denne gjennom dialogen med Kunnskapsdepartementet.

3.2 Anthon B. Nilsen Utdanning

3.2.1 Innledning

ABNU er morselskap i den delen av ABN-konsernet som driver utdanning. ABNU eier og driver 13 skoler og andre virksomheter i Norge og Sverige gjennom egne datterselskaper. Disse selskapene består av høyskoler, fagskoler og virksomheter som driver med voksenopplæring og arbeidsmarkedstiltak.

ABNU satser på å utvikle skoler med praksisnær utdanning ved å erverve sterke merkevarer og gi disse rom og støtte til å utvikle seg både pedagogisk og kommersielt. I ABNU ser man på det som et viktig samfunnsansvar å gi studentene en yrkesrettet og praktisk utdanning som gjør at de kommer raskt inn i arbeidslivet.

ABNUs primære formål er således å bygge opp sterke og anerkjente utdanningsinstitusjoner med et langsiktig perspektiv. Kompetansebygging og utvikling er en viktig del av virksomheten, og gir synergieffekter for de ulike utdanningsinstitusjonene i konsernet.

Det er ledelsen ved den enkelte skole som har ansvaret for å utvikle strategier, vedlikeholde og å utvikle nye utdanningsprogrammer. Det er skoleledelsen som skal vurdere, foreslå og implementere strategiske grep for å utvikle utdanningsinstitusjonene. Ledelsen i ABNU er likevel aktiv i det strategiske arbeidet for å sikre kompetanseutvikling og synergier i hele konsernet.

3.2.2 ABNUs virksomhet i dag

ABNU eier, som nevnt, samtlige aksjer i ABNS, som igjen eier flere utdanningsinstitusjoner, bl.a. Bjørknes, Treider, NKI, Iris (Sverige), Berghs School of Communications (Sverige), i tillegg til WOACT. Av de norske utdanningsinstitusjonene er det bare WOACT som er høyskole med statstilskudd og som derfor omfattes av forbudet i høyskoleloven § 7-1 (2) mot å gi økonomisk utbytte til eier.

ABNU er en kommersiell og langsiktig eier. Selskapet gir et moderat utbytte tatt i betraktning omsetningen og avkastningen i utdanningsvirksomheten. Utdeling av utbytte finansieres av virksomhetene som ikke omfattes av utbytteforbud, høyskoleloven § 7-1 (2). Begrunnelsen for å gi moderate utbytter er nettopp at ABNU ønsker å videreutvikle virksomheten og de enkelte skolene. Avkastningen i selskapet benyttes derfor primært til

investeringer og til å dekke eventuelle underskudd i utdanningskonsernet. Intensjonen med dette er at utdanningsvirksomheten samlet sett skal gi et best mulig tilbud til studentene.

4 FUSJONEN AV NITH, NISS OG WH

4.1 Innledning

Frem til år 2000 kjøpte ABNU flere selskaper, blant dem Westerdals Reklameskole AS. ABNU videreutviklet skolen, og fusjonerte den med Skolen for Grafisk Design AS og Wolff Dekorasjon og Reklameskole AS til Westerdals School of Communication AS ("WSOC"). WSOC drev på den tiden voksenopplæring med statstilskudd etter voksenopplæringsloven. ABNU arbeidet med å videreutvikle studiene til høyskolestudier. I 2010/2011 søkte ABNU om overføring av støtte fra WSOC etter voksenopplæringsloven til WH etter høyskoleloven. Overgangen gikk trinnvis og var endelig gjennomført i 2012.

I 2005 kjøpte ABNU Nordisk Institutt for Scene og Studio AS ("NISS"), som bestod av skolene Film og TV Akademiet, Norsk Lydskole AS og Oslo Kunstfagskole AS. Disse ble senere fusjonert til NISS. NISS drev også virksomhet med statsstøtte etter voksenopplæringsloven. På samme måte som for WSOC arbeidet skolen for å videreutvikle studiene til høyskolestudier. ABNU søkte også for NISS om at støtten til NISS etter voksenopplæringsloven ble overført til NISSH som støtte etter høyskoleloven. Overgangen gikk trinnvis, og var, med unntak av tre studier, gjennomført i 2013.

NITH ble en del av ABN-konsernet i 2007. NITH ble i 2008 lagt inn som et selvstendig datterselskap i konsernet ABNU. ABNU utviklet NITH til å bli en velfungerende akkreditert høyskole, med blant annet åtte bachelorprogrammer, tre masterprogrammer, 700 studenter og mer enn 1000 søkere.

Utvikling av skolene nevnt her, har vært kostnadskreven, og ABNU har gjort videreutvikling av skolene mulig blant annet gjennom å sikre dem finansiering. Som eksempel kan nevnes at da WSOC hadde behov for nye, større og spesialtilpassede lokaler, finansierte konsernet rehabilitering av lokaler i Fredensborgveien med ca NOK 20 mill. Ett annet eksempel er at da NITH i 2007 gikk med underskudd og hadde negativ egenkapital, ble det gitt lån til skolen på NOK 5 mill.

Ovennevnte innebærer at i 2010/2011, da NITH startet strategiprosessen som ledet frem til transaksjonen i 2013/2014, hadde ABNU gjennom sin eiertid utviklet NITH, NISSH og WH til å bli tre uavhengige anerkjente høyskoler, med en betydelig virksomhet og anerkjente studieprogrammer.

4.2 NITH og strategi

I 2010/2011 startet skoleledelsen på NITH en strategiprosess. Bakgrunnen for prosessen var at NITH så et behov for å styrke sin fremtidige posisjon i utdanningsmarkedet. Skolen var en veldrevet, men en liten høyskole. NITH hadde utfordringer med å tiltrekke seg ønskede lærekrefter, var utsatt for økende konkurranse både nasjonalt og internasjonalt, hadde begrensede ressurser til å videreutvikle nye studier, markedsføre dem og vokse. I tillegg ble kravene til høyskolene i form av innovasjon, forskning og internasjonalisering viktigere og viktigere. Av alle disse grunnene så ledelsen at det var nødvendig å skape et enda bredere og mer solid grunnlag for høyskolen fremover.

I strategiprosessen vurderte NITH flere muligheter for å styrke sin posisjon i utdanningsmarkedet. Tre hovedalternativer ble vurdert:

- Det første alternativet var å videreføre NITH i den eksisterende form og størrelse ("Stø Kurs"). For å opprettholde nyrekrutteringen av studenter, ville dette kreve nye innovative studieprogrammer. I tillegg kunne rekrutteringstilfanget økes ved å rekruttere internasjonalt. Dette ville være ressurskrevende for skolen, både rent økonomisk, men også i form av fokus og kapasitet fra ledelsen, ansatte mv.
- Det andre alternativet var å etablere et bachelorprogram innen økonomi og administrasjon. Utdanningen ville bygge på de samme grunnprinsippene som NITH allerede var bygget på, og økonomi og administrasjon fremsto som de fagene som var mest compatible med NITHs øvrige virksomhet, samtidig som de ville være enklere å etablere enn andre programmer. En av de viktigste utfordringene med dette alternativet var konkurransen med BI. Det ville være svært krevende å konkurrere med BI, og det ville antakelig kreve store ressurser å få en posisjon i markedet som ville gjort skolen levedyktig.
- Det tredje alternativet var å etablere en høyskole med tre atskilte fakulteter ("Campus Vulcanus"). Det ville være en felles administrasjon, markedsavdeling og bibliotek, med nye felles studietilbud i skjæringspunktet mellom kunst, kommunikasjon og teknologi. Dette alternativet ville innebære en sammenslåing (fusjon) med NISSH og WH.

Da NITH, som en skole for IT-utdannelse, skulle se på og analysere alternativer for oppkjøp, var det naturlig å ta utgangspunkt i den generelle utviklingen mot en sammensmelting av kunst, kommunikasjon og teknologi. Det var et voksende omfang av nye digitale media, og alt tydet på at utviklingen ville akselerere inn i fremtiden. Skoleledelsen kom på denne bakgrunn til at det tredje alternativet, en sammenslåing med NISSH og WH, var det mest attraktive alternativet.

Det er viktig å påpeke at alle de tre alternativene som ble vurdert, ville vært ressurskrevende for NITH. Alle ville medført investeringer og utvikling av nye programmer, noe NITH var forberedt på for å skape en høyskole med en sterkere posisjon og et bedre og bredere tilbud til studentene. På denne bakgrunn presenterte skoleledelsen den strategiske planen for ABNU i strateginotatet "*NITH framover*" datert 28. januar 2011.

Bilag 1: Strateginotat "*NITH framover*", datert 28. januar 2011

Konklusjonen var at det siste alternativet ("Campus Vulcanus") var det mest attraktive alternativet. Et viktig kriterium for å lykkes med dette, var blant annet at man klarte å skape entusiasme blant fusjonspartnerne (dvs. NITH, NISSH og WH).

4.3 ABNUs krav om oppkjøp

ABNU var enig i NITHs strategi og at en sammenslåing av NITH, NISSH og WH fremsto som et ambisiøst, men interessant alternativ. Selv om ABNU og dets ledelse så rasjonalet for sammenslåingen, så de likevel en klar risiko ved å slå de tre anerkjente skolene sammen under ett varemerke. Ledelsen hadde noen år tidligere vurdert en lignende prosess, men skolene viste den gang liten interesse for å samarbeide. Det var derfor en risiko for at samarbeidet ikke skulle lykkes, og at det som var utviklet til tre uavhengige og velfungerende utdanningsinstitusjoner i så fall ville bli en mindre anerkjent høyskole med synkende antall studenter og reduserte lærekrefter. Over tid kunne en mislykket fusjon være

ødeleggende for høyskolene, noe som ville ramme konsernets eiere, ikke bare brødrene Løvenskiold og deres nærstående, men også Reidar og Gunnar Holsts Legat og minoritetseiere.

For å forstå ABNUs vurderinger i denne forbindelse, er det også viktig å vite at selskapet var blitt kontaktet av uavhengige parter som hadde vist interesse for å overta WH. Det sentrale her er at det var et høyst reelt alternativ for ABNU å selge skolen til nye eiere, noe som ville utløst en betydelig gevinst. Fra ABNUs perspektiv var en sammenslåing risikofylt, samtidig som den fratok ABNU muligheten til å sikre verdier gjennom et salg til uavhengige parter, verdier som var skapt over 15 års eierskap. Det skal til dette nevnes at salg av høyskoler og andre utdanningsinstitusjoner ikke er uvanlig og det er heller ikke i strid med høyskoleloven § 7-1 (2). Ved et salg til en uavhengig part ville ABNU økonomisk sett oppnådd akkurat det samme som man gjorde gjennom salget til NITH.

Det var også et moment i helhetsvurderingen at ABNU har et banklån og et ansvarlig lån fra morselskapet ABN, som sammen med ABNUs egenkapital finansierer den samlede utdanningsvirksomheten, herunder den virksomheten som da ble drevet i NISSH og WH. Banklånet er i 2015 på ca NOK 285 mill. og ansvarlig lån fra ABN på NOK 58 mill., begge lånene er rentebærende. Dersom fusjonen ikke skulle bli vellykket, ville det, som nevnt, kunne få en betydelig negativ økonomisk effekt. Det at virksomheten var delvis finansiert ved lån, var med andre ord også et moment som gjorde det viktig for ABNU å sikre en del av de verdiene som var utviklet, før man gjorde en risikofylt sammenslåing.

Kombinasjonen av disse momentene, dvs. (i) at NITHs alternativer ville være økonomisk ressurskrevende, (ii) at ABNU så en risiko knyttet til sammenslåingen, og (iii) at det var et realistisk alternativ for ABNU å selge skolene til uavhengige parter, gjorde at ABNU ønsket en modell som sikret en del av de verdiene som var bygget opp i NISSH og WH før man foretok sammenslåingen. Dette var bakgrunnen for at ABNU satte som et vilkår for sammenslåingen at NITH betalte en nærmere bestemt kjøpesum for NISSH og WH. Motivet var ikke å "tappe" høyskolene for midler i strid med høyskoleloven § 7-1 (2). Motivet var å sikre *en del* av verdiutviklingen, på samme måte som om høyskolene ble solgt til eksterne parter.

Dette var altså begrunnelsen for at ABNU ønsket oppkjøpsmodellen, og forklarer hvorfor ABNU ikke ønsket å gjennomføre en såkalt søsterfusjon. En søsterfusjon ville ikke sikret at noen del av de verdiene som var utviklet over tid i NISSH og WH tilfalt ABNS. Dette var også bakgrunnen for at transaksjonsmodellen ble tatt opp med Kunnskapsdepartementet, jf. nedenfor om dette.

4.4 Fastsettelsen av kjøpesummen

ABNU var samtidig bevisst på at kjøpesummen måtte fastsettes på en forsvarlig måte, slik at transaksjonen ikke ville sette den sammenslåtte skolen i en økonomisk vanskelig posisjon. Både skoleledelsen og ABNU var opptatt av at sammenslåingen ville være ressurskrevende. Det var med andre ord viktig at partene var omforent om kjøpesummen. Transaksjoner mellom nærstående selskaper skal også skje på markedsmessige prinsipper etter aksjeloven § 3-9 (1), hvilket også kan utledes av høyskoleloven § 7-1 (2).

På denne bakgrunn ble siviløkonom fra NHH Erik Sand engasjert for å foreta en verdsettelse av NISSH og WH. Det ble utarbeidet en verdsettelsesrapport, som konkluderte med at NISSH hadde en verdi på ca NOK 59 mill., mens WH hadde en verdi på ca NOK 65 mill. Begge selskapene var omfattet av høyskoleloven § 7-1 (2) som innebærer at selskapene

ikke kan utdele utbytte til sine eiere. For en kjøper ville dette ha negativ likviditetsmessig betydning, og i de fastsatte verdiene på henholdsvis NOK 59 mill. og NOK 65 mill. var dette tatt hensyn til ved en likviditetsrabatt på 25 %.

Bilag 2: Verdsettelse av NISSH og WH

Som nevnt var ABNU opptatt av at kjøpesummen ikke skulle sette den sammenslåtte skolen i en økonomisk vanskelig posisjon. Motivet for at ABNU ønsket en oppkjøpsmodell var også å sikre *en del av* verdiutviklingen; ikke å maksimere egen avkastning. Til tross for at den uavhengige verdsettelsen konkluderte med en samlet verdi på NOK 124 mill., ble ABNU og skoleledelsen enige om en ytterligere reduksjon av verdiene slik at den samlede kjøpesummen ble NOK 105 mill. Verdien på NISSH ble således redusert med NOK 9 mill. til NOK 50 mill., mens verdien av WH ble redusert med NOK 10 mill. til NOK 55 mill. I tillegg fastsatte man, som vi skal komme tilbake til, at store deler av kjøpesummen skulle gjøres opp gjennom et langsiktig, ansvarlig lån.

4.5 NITHs vurdering av oppkjøpsmodellen

Det er viktig å understreke at det var skoleledelsen ved NITH, og etter hvert NISSH og WH, som var ansvarlige for og ledet selve strategiprosessen. Dette innebærer også at ledelsen ved de tre skolene måtte vurdere om fusjonen ville være gjennomførbar og ikke minst hensiktsmessig, gitt at NITH skulle betale ABNU for aksjene i NISSH og WH som beskrevet foran. Dette var altså ikke noe ABNU og ABNUs ledelse vurderte og tvang igjennom.

Skolenes perspektiv var at alle alternativene man hadde for å utvikle et bredere grunnlag for fremtiden, ville være ressurskrevende. Det var videre nødvendig å ta denne type strategiske grep for å utvikle en høyskole som kunne møte kravene som stilles til høyskoler og ikke minst den teknologiske utviklingen og den internasjonale konkurransen. Basert på den egenkapital som var bygget opp i virksomheten over tid, og den veksten fusjonen ville legge grunnlag for, var skoleledelsens vurdering at dette var en langsiktig og bærekraftig modell. Midlene man ville bruke på å kjøpe NISSH og WH ville komme elevene til gode, ved at den samlede høyskolen ble en styrket høyskole, med bedre studieprogrammer og lærerressurser over tid.

4.6 Oppgjøret av kjøpesummen

Transaksjonen ga ABNS en regnskapsmessig gevinst på ca NOK 73 mill, som medførte en økning av egenkapitalen i ABNS. Dette skyldes at man ved salget realiserte den verdistigningen som var utviklet i NISSH og WH frem til salget. For NITH ga kjøpet ikke en motsvarende reduksjon av egenkapitalen, ettersom NITH mottok aksjene i NISSH og WH som motytelse med tilsvarende verdi. Vi nevner dette fordi det ser ut til at DN har lagt til grunn at NITHs egenkapital ble redusert – noe som altså ikke er riktig.

I tråd med ABNUs ønske om å sikre *en del av verdiutviklingen*, ble man enige om at NOK 20 mill. skulle betales kontant. Beløpet var lavere enn det ABNU over tid hadde investert i NISSH og WH (ca NOK 32 mill.). Kontantdelen av kjøpesummen var altså reelt sett ikke stor nok til at ABNU fikk tilbake den kapital som var investert i de to institusjonene.

Den resterende delen av kjøpesummen på NOK 85 mill. ble stående i NITH og ikke tatt ut av virksomheten. Dette ble gjort opp som et ansvarlig lån på NOK 85 mill. At lånet er ansvarlig innebærer at alle andre kreditorer i NITH går foran ABNU. Dersom satsningen ikke ble vellykket, ville ABNU risikere å tape hele eller deler av beløpet. På den annen side, dersom sammenslåingen ble vellykket, ville ABNU over tid sikre seg en avkastning av den kapitalen

og de ressursene som var investert i å utvikle NISSH og WH, på samme måte som om en uavhengig part hadde forestått utviklingen og solgt selskapene.

For NITH var det å få et ansvarlig lån en bedre modell enn å finansiere kjøp av NISSH og WH ved bruk av andre midler. Denne måte å finansiere kjøpet på ville ikke nødvendigvis vært tilgjengelig om NITH måtte kjøpe tilsvarende skoler fra eksterne parter.

5 KVALITETSSIKRING AV FORHOLDET TIL HØYSKOLELOVEN § 7-1 (2)

5.1 Innledning

ABNU er svært bevisst de regulatoriske rammevilkårene virksomheten er underlagt, først og fremst gjennom skolelovgivningen. For NITH, NISSH og WH er det Kunnskapsdepartementet som er den overordnede myndighet og kontrollinstans. ABNU har derfor alltid søkt å ha en tett og konstruktiv dialog med Kunnskapsdepartementet. Det var også tilfellet i denne saken.

Det har vært full åpenhet om transaksjonen, hvordan den var planlagt å skulle gjennomføres, herunder begrunnelsen for at man gjennomførte et salg av NISSH og WH, istedenfor å gjennomføre en søsterfusjon. Kunnskapsdepartementet ble holdt informert om prosessen og NITHs/ABNUs vurderinger av de ulike spørsmålene. WOACT og ABNU var opptatt av at departementet skulle få forståelse for helheten i transaksjonen, ikke bare selve sammenslåingen. Nedenfor vil vi i større detalj redegjøre for den dialogen som har vært med Kunnskapsdepartementet. Som det vil fremgå der, var høyskoleloven § 7-1 (2) et eget tema som ble behandlet i korrespondansen.

I tillegg til de regulatoriske rammevilkårene i høyskoleloven, må ABNU selvfølgelig også opptre i samsvar med aksjeloven, regnskapsloven og annen norsk lovgivning. Transaksjonen reiste enkelte aksjerettslige og regnskapsmessige problemstillinger. Disse ble vurdert av juridiske rådgivere, regnskapsmessige eksperter, samt revisor. Vi redegjør ikke nærmere for hvordan dette ble kvalitetssikret her, men gir gjerne en redegjørelse dersom det er ønskelig.

5.2 E-post til Kunnskapsdepartementet 11. oktober 2012

Dialogen med Kunnskapsdepartementet ble initiert ved en e-post fra ABNU til Kunnskapsdepartementet den 11. oktober 2012. I e-posten redegjøres først for enkelte forhold knyttet til at NISSH og WH ble omgjort fra voksenopplæringsinstitusjoner til høyskoler. Deretter redegjøres i et eget punkt for den mulige sammenslåingen av NITH, NISSH og WH. I e-posten ber ABNU om et møte med Kunnskapsdepartementet, og følgende fremgår om fusjonen:

"... Dette er planlagt gjennomført ved at NITH AS, som i sin strategi arbeider mot både organisk vekst og vekst gjennom oppkjøp av komplementerende utdanninger, kjøper WSOC AS og NISSH AS for deretter å gjennomføre en mor-datterfusjon med begge selskaper. Prinsipielt ser vi ingen problemer i dette. Det som kompliserer bildet noe er at det er Anthon B Nilsen Utdanning AS (ABNU) som vil være selger av WSOC AS og NISSH AS, samtidig som ABNU også eier NITH AS. Dette fordrer at denne prosessen gjennomføres ryddig, og planlegges gjennomført ved at ledelsen i ABNU og NITH fører samtaler uten at samme personer er representert i samme selskaps ledelse. For å sikre armlengdes avstand vil vi støtte oss til eksterne konsulenter i økonomiske spørsmål og involvere selskapets revisor i de vurderinger som gjøres. Vi ønsker å drøfte denne problemstillingen og få eventuell

synspunkter/innspill Departementet måtte ha til en slik prosess før vi iverksetter. [våre understrekninger]

Formålet med møtet ABNU ba om, var således en gjennomgang av den problemstillingen som departementets brev av 5. november 2015 gjelder – og som har vært kjernen i hele den mediasaken som har versert de siste ukene. Det man ønsket å diskutere var nettopp de spørsmål som oppstår som følge av måten transaksjonen skulle gjennomføres på, dvs. ved at NITH skulle kjøpe NISSH og WH fra ABNS. E-posten vedlegges for ordens skyld:

Bilag 3: E-post datert 11. oktober 2012

5.3 Møte 25. oktober 2012

Det ble deretter avholdt et møte den 25. oktober 2012 mellom Kunnskapsdepartementet og ABNU. Administrerende direktør og rektor ved NITH, Bjørn J. Hanssen, deltok på møtet. I møtet ble den refererte problemstillingen diskutert. Følgende fremgår av et kort møtereferat utarbeidet av Lars E. Onarheim, administrerende direktør i ABNU, om sammenslåingen av NITH, NISS og WH:

- *“Departementet hadde ingen prinsipielle synspunkter eller innvendinger knyttet til den skisserte fremgangsmøte for sammenslåingen, eller til at sammenslåing ble gjort*
- *Var ingenting i lovverk forvaltet av KD som var til hinder for dette*
- *Oppfordret til dialog med NOKUT*
- *Satte pris på å bli holdt informert i forkant*
- *Ønsket dialogmøter, og oppfølgingsmøte våren 2013”*

Allerede på dette tidspunktet var det altså en åpen dialog med Kunnskapsdepartementet om at transaksjonen var planlagt gjennomført ved at NITH kjøpte aksjene i NISSH og WH fra ABNU. Det interne møtereferatet vedlegges:

Bilag 4: Møtereferat datert 30. november 2012 utarbeidet av Lars E. Onarheim

Det ble avtalt å holde oppfølgingsmøter for å sikre at departementet var informert om prosessen, og nytt møt ble holdt den 10. april 2013.

5.4 Møte 20. november 2013

Den 20. november 2013 ble det avholdt enda et møte mellom ABNU, NITH og Kunnskapsdepartementet. NITH og ABNU gikk igjennom en presentasjon som beskrev den planlagte transaksjonen og bakgrunnen for den. Det fremgår av presentasjonen at NITH ville kjøpe NISSH og WH, og at foreløpig verdiestimat var i størrelsesorden NOK 80 til 125 mill. Det fremgår også at hoveddelen (ca 80 %) av kjøpesummen vil bli gjort opp ved et langsiktig ansvarlig lån *“... for å sikre økonomisk soliditet i sammenslått enhet”*. Kunnskapsdepartementet var altså på dette tidspunktet informert tydelig om at ca 20 % av kjøpesummen ville bli betalt kontant fra NITH til ABNS.

Bilag 5: Presentasjon til møtet 20. november 2013

På bakgrunn av denne presentasjonen ønsket Kunnskapsdepartementet en redegjørelse for transaksjonen i lys av høyskoleloven § 7-1 (2). Det ble avtalt et nytt møte 11. desember 2013 for å gå enda dypere inn i den problemstillingen.

5.5 Møte 11. desember 2013

Også til møtet med Kunnskapsdepartementet den 11. desember 2013 utarbeidet ABNU en presentasjon. Forsiden på presentasjonen har som hovedtittel *"Konsernintern transaksjon som utløser gevinst"*. Undertittel på samme side er: *"Forholdet til Lov om Universiteter og Høyskoler § 7"*. Forsiden viser at formålet med møtet var å drøfte transaksjonens forhold til utbytteforbudet i § 7-1 (2). Det var ingen andre bestemmelser i § 7 som var aktuelle på møtet.

I presentasjonen omhandler sidene 9-15 konkret forholdet mellom transaksjonen, særlig salget av NISSH og WH til NITH, og høyskoleloven § 7-1 (2), jf. side 10 hvor bestemmelsen er sitert. I presentasjonen fremgår NITHs og ABNUs syn på forståelsen av loven og av om transaksjonen kunne være i strid med bestemmelsen. I oppsummeringen på side 16 i presentasjonen fremgår blant annet følgende:

- *"Private statsstøttede og ikke-statsstøttede skoler omsettes i Norge. Vår erfaring er at prisfastsetting tar utgangspunkt i inntjeningsbaserte modeller (multiplikatormodeller og nåverdimodeller), det er opp til kjøper å vurdere hvilken verdi en virksomhet har*
- *Så lenge en Høyskole foretar anskaffelser som understøtter skolens drift og kommer studentene til gode ved å styrke og utvide studietilbud, øke kvalitet, tiltrekke seg ansatte og samarbeidspartnere og understøtte fremtidig studentrekruttering, er dette i samsvar med Lov om Universiteter og Høyskoler*
- *ABNU (ABNS) driver med kjøp, utvikling og salg av skoler, og vil til enhver tid legge markedspris til grunn for sine transaksjoner, en verdifastsetting som er nøytralt også i forhold til skolelovgivning og selskapslovgivning. For ABNU (ABNS) kan det som eier være best at de tre skolene forblir selvstendige enheter:*
  - *3 veldrevne og vel etablerte høyskoler med sterke merkevarer*
  - *En evt sammenslått enhet blir til "noe annet" (merkevare, organisasjon, studier etc endres), og vil kunne påvirke verdi og attraktivitet*
  - *Når først en skole omsettes må verdien ved realisasjon (endringstidspunktet) legges til grunn*
- *NITH kunne kjøp andre skoler. WH og NISSH kunne blitt solgt til andre aktører. ABNU (ABNS) må ikke selge. Men ABNU (ABNS) ser rasjonale i det. Det er NITH som ser verdien av vekst gjennom oppkjøp, og som må betale markedspris dersom de skal overta eierskap for så å gjennomføre en fusjon (eller etablere samarbeid på andre måter) ... .."*

Presentasjonen viser at Kunnskapsdepartementet har fått detaljert informasjon om ABNUs vurderinger av forholdet til høyskoleloven § 7-1. Begrunnelsen for oppkjøpsmodellen fremgår av presentasjonen. Departementet ga ikke uttrykk for noen innsigelser til måten transaksjonen var planlagt gjennomført på. Tvert imot var det ABNUs klare oppfatning at departementet var enig i at verken aksjesalget eller transaksjonen for øvrig var i strid med lovverket. Det ble gjort klart fra departementets side at det ikke har et system for skriftlig forhåndsgodkjennelse av transaksjoner som ønskes foretatt av tilskuddsberettigede høyskoler. Departementet ville derfor ikke ha en skriftlig søknad, men ba i stedet om at WOACT og ABNU skulle sende orienteringsbrev etter hvert som prosessen skred frem.

Bilag 6: Presentasjon til møtet 11. desember 2013

Administrasjonen i ABNU sendte etter møtet med departementet en redegjørelse for møtet til styret i ABNU/ABNS, sak 58/13 ("Redegjørelsen" er presentasjonen til møtet 11. desember 2013 med Kunnskapsdepartementet):

"... Redegjørelsen ble gjennomgått i møte, og KD hadde på denne bakgrunn ingen innsigelser i forhold til den planlagte transaksjonen. Undertegnede ba for ordens skyld KD områ seg og melde tilbake innen årsskiftet i den grad det skulle dukke opp problemstillinger fra KD sin side som kunne ha innvirkning på transaksjonen. Det eneste KD ønsket var et orienteringsbrev i løpet av januar 2014 i tilknytning til det årlige tilsagnsbrevet til de private høyskolene, der prosessen oppsummeres i korte trekk og at det vises til den dialog som har vært med KD de siste årene. ..."

Bilag 7: Notat fra administrasjonen til styret i ABNU (sak 58/13)

Det kom ingen signaler fra Kunnskapsdepartementet om at det var forhold ved transaksjonen som var problematiske. Da ABNU den 13. januar 2014 sendte Kunnskapsdepartementet en kopi av pressemelding om transaksjonen som skulle offentliggjøres, ble det heller ikke registrert innsigelser fra departementet.

5.6 Etterfølgende korrespondanse

Departementet ønsket som nevnt et orienteringsbrev i midten av januar 2014. ABNU sendte et slikt oppsummerende brev den 27. januar 2014, hvor det ble vist til den omfattende dialogen som hadde vært og som oppsummerte prosessen. Den 8. desember 2014 sendte ABNU et nytt oppfølgingsbrev, hvor det også ble konstatert at statstilskudd nå var tildelt den sammenslåtte skolen. ABNU fremholdt også uttrykkelig at de *"... ønsker en dialog med KD forbundet med fremtidig finansieringsstruktur"*.

Bilag 8: Brev fra ABNU datert 27. januar 2014

Bilag 9: Brev fra ABNU den 8. desember 2014

5.7 Rapportering til Database for statistikk i høgre utdanning (DBH)

NITH, NISSH og WH har fulgt kravene om løpende rapportering av økonomisk informasjon til DBH. NITH rapporterte 15. februar 2014 de foreløpige regnskapstallene for 2013. Det ansvarlige lånet og kjøpet av aksjene i NISSH og WH fremgår både av balansen og av note til regnskapet. I juni 2014 sendte NITH inn kopi av sitt årsregnskap for 2013. Her fremkommer igjen det ansvarlige lånet og aksjene eid i NISSH og WH av selskapets balanse med ytterligere spesifisering i note. Det er også i årsberetningen for 2013 gjort en eksplisitt omtale av aksjekjøpet og planene om fusjonen i 2014. NITH sendte 15. august 2014 inn regnskapsrapport for første halvår 2014 (fusjonen ble registrert gjennomført 2. juli 2014). Igjen fremkommer det ansvarlige lånet og aksjeeiet. WOACT har etter fusjonen rapportert regnskapsinformasjon for den fusjonerte skolen.

Statsstøtte til WOACT er omtalt (spesifisert) i statsbudsjettet for 2015 (for den samlede høyskolen).

5.8 Oppsummering av korrespondansen med Kunnskapsdepartementet

Gjennomgangen foran viser at det var full åpenhet om transaksjonens innhold og begrunnelse forut for gjennomføringen. Transaksjonen og de spørsmål den foranlediget, ble

tatt opp skriftlig med Kunnskapsdepartementet i e-post datert 11. oktober 2012. Deretter holdt partene jevnlig dialog i en periode på over et år, hvorav ett møte var dedikert til høyskoleloven § 7-1 (2). Videre ble det, i tråd med departementets anmodning, rapportert om transaksjonen etter gjennomføringen. I tillegg har skolene løpende rapportert økonomisk informasjon til DBH.

Dersom departementet i denne perioden hadde gitt uttrykk for at det var nødvendig i større grad å avklare spørsmålene skriftlig, ville det ha blitt gjort. Departementet ønsket imidlertid *ikke* å gi skriftlig tilbakemelding, men ga i møtet 11. desember 2013 muntlig uttrykk for at det ikke var noen innvendinger til forståelsen av høyskoleloven § 7-1 (2) – med alle aktuelle avdelinger i departementet tilstede.

ABNU og WOACT er av den oppfatning at de spørsmål som stilles i departementets brev av 5. november 2015, er nøyaktig de samme som ble diskutert åpent og grundig i den beskrevne prosessen. Temaene den gangen var nettopp forholdet til høyskoleloven § 7-1 (2) og hvorfor transaksjonen ble gjennomført som et salg med påfølgende mor-datterfusjon heller enn som en søsterfusjon.

6 HØYSKOLELOVEN § 7-1 (2)

6.1 Innledning

Det sentrale spørsmålet for Kunnskapsdepartementet nå, uavhengig av prosessen som har vært, er om NITHs kjøp av aksjene i WH og NISSH på noen måte var i strid med høyskoleloven § 7-1 (2). Bestemmelsen lyder som følger:

“Private universiteter og høyskoler skal la statlige driftstilskudd og egenbetaling fra studentene komme studentene til gode. Institusjoner som mottar statstilskudd, kan ikke gi økonomisk utbytte eller på annen måte overføre overskudd til eier eller dens nærstående.”

Private høyskoler har i praksis bare to vesentlige kilder til finansiering (utover tilskudd av egenkapital eller lån fra eierne): statlige driftstilskudd og studentenes egenbetaling. Det overordnede prinsipp i høyskoleloven er at driftstilskuddene og egenbetalingen fra studenter skal benyttes slik at de kommer studentene til gode. Et utslag av dette prinsippet er at det ikke kan gis økonomisk utbytte eller på annen måte overføres overskudd til eierne.

Spørsmålet er om den transaksjonen som ble gjennomført, dvs. salg av NISSH og WH til NITH, innebærer at NITH har gitt økonomisk utbytte eller på annen måte overført overskudd til sin eier.

Kravet om at midlene skal komme studentene til gode må, slik WOACT og ABNU ser det, inneholde to vilkår: for det første at de kostnadene som pådras er relevante for skolevirksomheten, og for det annet at kostnadene er på markedsmessig nivå.

Det er WOACT og ABNUs syn at NITHs kjøp av aksjene ikke var i strid med § 7-1 (2), og begrunnelsen for det er i korthet nettopp at kjøpene var relevante for skolevirksomheten og på markedsmessige vilkår. Kjøpene var begrunnet i langsiktige ønsker om å utvikle utdanningstilbudene og styrke utdanningsinstitusjonene, og kjøpene ble gjort på armlengdes vilkår. Begge elementene i begrunnelsen skal gjennomgås i det følgende. Vi vil i avsnitt 6.2 først vise at § 7-1 (2) ikke er til hinder for handel med nærstående så lenge handelen gjøres på markedsmessige vilkår (“armlengdes avstand”). I avsnitt 6.3 vil vi deretter underbygge at

denne type anskaffelser må anses relevante for virksomheten (og derved komme studentene til gode i lovens forstand).

6.2 Handel med nærstående er ikke i strid med § 7-1 (2)

Det klare utgangspunktet er at en høyskole har full anledning til å kjøpe enhver tjeneste mv fra andre leverandører. Høyskoler har behov for lokaler, bistand til markedsføring, IT-tjenester, eksterne kurs mv, og det er helt vanlig å kjøpe slike tjenester. Kjøp av tjenester innebærer ikke noe økonomisk utbytte eller annen overføring av overskudd i høyskolelovens forstand, fordi høyskolen får en motytelse av samme verdi som det betalte vederlaget.

Det er videre helt vanlig at de ulike tjenestene en tilskuddsberettiget høyskole har behov for, helt eller delvis kjøpes fra selskaper som inngår i samme konsern. Så lenge vederlaget som betales er fastsatt på såkalt armlengdes vilkår, vil slike kjøp av tjenester ikke innebære økonomisk utbytte eller annen overføring av overskudd til eierne. Realiteten i slike tilfeller er tvert imot at høyskolen betaler et vederlag for en tjeneste av samme verdi, og at midlene derfor har kommet studentene til gode. Vi viser i denne forbindelse til Ekspertutvalgets rapport "Private høyskoler og fagskoler i samfunnets tjeneste", med undertittelen "Bedre regulering og tilsyn med at tilskudd og egenbetaling kommer studentene til gode", side 19 hvor følgende fremgår under overskriften "Handel med nærstående":

"Utvalget mener at dagens generelle krav om at vederlag i transaksjoner med nærstående ikke kan overstige alminnelige forretningsmessige vilkår og prinsipper for prisfastsettelse mellom uavhengige parter, bør lovfestes i sektorlovgivningen. Forslaget innebærer ikke begrensninger i adgangen til slike transaksjoner, men at institusjonene må kunne dokumentere at transaksjonen ikke innebærer overkompensasjon for ytelsen institusjonen kjøper." [vår understrekning]

Vi viser også til vedlagte brev fra Utdanningsdirektoratet datert 18. mars 2009 om privatskolelovens forbud mot at en privatskole pådrar seg kostnader i form av leieutgifter for eiendom som tilhører skolens eiere. I brevet fremgår det uttrykkelig at bestemmelsen ikke rammer leie av fast eiendom på markedsmessige vilkår fra nærstående. Det fremgår også at forvaltningspraksis er i samsvar med denne forståelsen.

Bilag 10: Brev fra Utdanningsdirektoratet datert 18. mars 2009

På denne bakgrunn må det være klart at en høyskole, herunder NITH, kan kjøpe ulike tjenester fra nærstående selskaper.

6.3 Større og langsiktige investeringer i høyskolene er ikke i strid med § 7-1 (2)

En tilskuddsberettiget høyskole må fra tid til annen vurdere å ta større strategiske grep for å holde følge med den teknologiske og ikke minst internasjonale utviklingen, jf. foran. Det stilles store krav til høyskolenes kvalitet og faglige utvikling, forskning, internasjonale nettverk osv. Vi viser i denne forbindelse til Meld. St. 18 (2014–2015) hvor Kunnskapsdepartementet nøyte har beskrevet utfordringene for høyskolene og universitetene. I Stortingsmeldingen beskrives også hvordan Kunnskapsdepartementet ønsker å legge til rette for at høyskolene mv kan løse disse utfordringene. Følgende fremgår av sammendraget:

"... Men det er også en rekke utfordringer, særlig knyttet til små, sårbare forskningsmiljøer og mange spredte, små utdanningstilbud med sviktende rekruttering. Den samlede internasjonale deltagelsen er også lavere enn ressursgrunnlaget tilsier. Derfor er det nødvendig å endre strukturen i universitets- og høyskolesektoren og samle ressursene på færre, men sterkere institusjoner. Strukturreformen skal styrke kvaliteten på utdanningen og forskningen. Tilgangen til høyere utdanning skal være god over hele landet, og institusjonenes regionale rolle skal videreutvikles.

... ..

Regjeringen ønsker institusjoner med tydelige profiler og samlet sett like stort mangfold som i dag. Universiteter og høyskoler må utvikle en faglig og strategisk profil som bygger på egne fortrinn og er tilpasset deres rolle i utdannings- og forskningssystemet.

Med utgangspunkt i en kritisk vurdering av kvalitet vil regjeringen slå sammen en rekke institusjoner. ... .. "

Stortingsmeldingen går nøye gjennom behovet for å gjøre større strategiske grep for å sikre god kvalitet på utdanningen, gode lærekrefter osv. Dette er helt nødvendig for at en utdanningsinstitusjon skal kunne overleve på lang sikt. For en privat høyskole er det viktig å ha anledning til å bygge opp kapital over tid, nettopp for å kunne ta større strategiske grep blant annet for å møte økende krav til skolen, internasjonal utvikling osv.

I Meld. St. 18 (2014–2015) er det viktigste virkemiddelet for å oppnå målene Regjeringen har satt for universiteter og høyskoler, nettopp å slå sammen flere institusjoner. Dette viser at det er et hensiktsmessig og godt strategisk grep å slå sammen flere skoler for å danne en sterkere utdanningsinstitusjon. Hensikten er for eksempel at ulike utdanningsprogrammer er kompatible og sammen kan gi et bredere og mer helhetlig tilbud til studentene, slik det var for NITH, NISSH og WH. Samtidig vil en sterkere og større høyskole i seg selv være positivt, da en større institusjon mer effektivt vil kunne tiltrekke seg gode lærekrefter og ha nødvendige ressurser til å bygge kompetanse over tid. Vi viser i denne forbindelse til Kunnskapsministerens brev av 19. juni 2015 til Høgskolen i Buskerud og Vestfold og Høgskolen i Telemark, hvor følgende fremgår:

"... Jeg har høye forventninger til at en sammenslåing gjør institusjonene bedre rustet til å møte utfordringer og muligheter i årene som kommer. Høgskolene har som mål at den nye institusjonen skal være en enhetlig flercampusinstitusjon med studiesteder i Buskerud, Vestfold og Telemark, med en sterk identitet knyttet til en profesjonsrettet og arbeidslivsorientert hovedprofil. Videre legger høyskolene til grunn at den nye institusjonen i samhandling med arbeids- og samfunnsliv i regionen og nasjonale og internasjonale kunnskapsaktører, skal tilby utdanning, forskning og kunnskapsformidling av høy kvalitet."

Det fremgår avslutningsvis i brevet at "Departementet vil tildele 11 mill. kroner til arbeidet med sammenslåingen i 2015". Slike prosesser er med andre ord ressurskrevende.

For offentlig eide institusjoner er sammenslåing med andre offentlig eide institusjoner et naturlig alternativ. For en privateid høyskole er ikke andre utdanningsinstitusjoner nødvendigvis tilgjengelige. En privateid høyskole må derfor i mange tilfeller kjøpe andre

høyskoler eller andre utdanningsinstitusjoner, for å kunne få den riktige størrelsen og dermed oppnå de samme positive effektene. På denne bakgrunn er det etter vårt syn uproblematisk at en høyskole bygger opp kapital og benytter denne til å gjennomføre større strategiske grep, for eksempel å kjøpe en annen skole for å fusjonere med denne.

6.4 Oppsummering

Forbudet i høyskoleloven § 7-1 (2) skiller ikke mellom kjøp av tjenester i den løpende drift eller større strategiske innkjøp (bygg, skoler eller lignende). Både kostnader til løpende drift og langsiktige investeringer av større omfang kan pådras uten å komme i konflikt med § 7-1 (2). Det er videre fullt ut lovlig at en tilskuddsberettiget høyskole kjøper tjenester og andre eiendeler fra nærstående part. Spørsmålet er om den motytelsen høyskolen betinger seg (a) har tilstrekkelig saklig sammenheng med høyskolens aktiviteter og dermed kommer elevene til gode og (b) om prisen er fastsatt på armlengdes vilkår.

Kjøpet av NISSH og WH var godt forankret i høyskolens behov, noe vi oppfatter at departementet heller ikke har reist tvil om. Hensikten var å utvikle en større utdanningsinstitusjon, med en bredere tverrfaglig plattform. Kjøpet var således godt faglig forankret i høyskolens strategi og ble gjennomført av hensyn til kvaliteten på utdanningstilbudet, på samme måte som sammenslåingen av offentlige høyskoler. Det er til studentenes beste.

Prisen ble fastsatt av en uavhengig part, og verdien ble etter avtalen satt NOK 19 mill. lavere enn verdien den uavhengige parten kom frem til. Vi kan ikke se at det er noen grunn til å stille spørsmål ved verdien som ble lagt til grunn for transaksjonen. NITH fikk en motytelse ved transaksjonen som var minst like mye verd som vederlaget på NOK 105 mill.

Disse to forhold er i seg selv tilstrekkelige til å konstatere at kjøpet av aksjene ikke var i strid med § 7-1 (2). At den etterfølgende fusjonen av de tre selskapene heller ikke var det, krever ingen begrunnelse utover at fusjonen ikke innebar annet enn en ren sammenslåing. Når departementet og andre likevel stiller spørsmål ved om transaksjonen var i overensstemmelse med § 7-1 (2), synes bakgrunnen å være at sammenslåingen kunne vært gjennomført som en søsterfusjon heller enn som en mor-datterfusjon etter et forutgående aksjesalg. Slik WOACT og ABNU ser det, er dette rettslig sett en forfeilet problemstilling. Det relevante spørsmålet er ikke om transaksjonen kunne vært gjennomført på en annen måte, men om det salget som ble gjennomført var i tråd med loven. Det har vi ovenfor vist at det var.

Ettersom departementet eksplisitt har stilt spørsmål rundt hvorfor transaksjonen ble gjennomført slik den ble, og ikke som en søsterfusjon, vil vi her kort rekapitulere den begrunnelse som er gitt i avsnitt 4.3 selv om den altså strengt tatt ikke er relevant i den rettslige bedømmelsen som skal gjøres.

Begrunnelsen for at NITH kjøpte NISSH og WH, var at ABNU mente at det knyttet seg risiko til om sammenslåingen ville være vellykket. Et reelt alternativ var å selge WH (eller NISSH) til en uavhengig part, og ABNU ville i så fall motta en betydelig kjøpesum. Dersom man skulle gå inn for en sammenslåing i stedet for et salg, ønsket man å sikre en del av verdiutviklingen ved oppkjøpsmodellen.

Dersom man skulle kreve at en slik sammenslåing ble gjort ved en søsterfusjon, ville realiteten være at man krever at eierne av NITH skyter inn (låser inne) betydelig egenkapital for å gjennomføre de strategiske grepene som var nødvendige. Ved en søsterfusjon ville ABNU gitt fra seg verdiene som var bygget opp i WH og NISSH til NITH, uten noe reelt

vederlag som stod i forhold til risikoen som sammenslåingen innebar. Det vil være ødeleggende for høyskolenes mulighet til å utvikle seg, dersom det stilles krav om at eierne av private høyskoler må skyte inn egenkapital for at høyskolene skal kunne gjennomføre denne type strategiske grep. Det er ikke grunnlag for å tolke høyskoleloven § 7-1 (2) slik.

* * * *

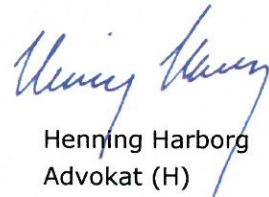
ABNU og WOACT beklager at det er reist tvil om transaksjonens lovlighet og skoleeierens motiver og integritet. Dette har medført betydelig belastninger på skolen, dens ansatte og studenter. Det har også medført at Kunnskapsdepartementet har måttet forholde seg til saken på nytt og vi håper at våre redegjørelser om bakgrunn, møter og dokumenter kan bidra til å opplyse saken på en god måte.

ABNU og WOACT står selvfølgelig til rådighet dersom Kunnskapsdepartementet ønsker ytterligere informasjon fra vår side. Ta derfor gjerne kontakt dersom det er oppfølgingsspørsmål eller andre forhold knyttet til transaksjonen det ønskes redegjort for.

Med vennlig hilsen
Advokatfirmaet Thommessen AS

Finn Backer-Grøndahl
Advokat (H)

Henning Harborg
Advokat (H)